

Jiří z Poděbrad, husitský král a přeměnovatel míru

Tisková zpráva

V letošním roce si český národ připomíná 550. výročí epochálního návrhu českého krále Jiřího z Poděbrad na vytvoření mírové organizace evropských států. Návrh nebyl přijat v důsledku tehdejší nepřátelské politické situace v Evropě ale výsledkem složitých jednání byla listina, vydaná 18.7. 1464 ve francouzském městě Dieppe, v níž český král Jiří a francouzský král Ludvík XI. obnovili prostřednictvím svých zplnomocněných zástupců přátelské a spojenecké smlouvy uzavřené v minulosti mezi francouzskými a českými králi.

U příležitosti tohoto významného výročí pořádá Národní archiv ve spolupráci s Historickým ústavem AV ČR výstavu s názvem *Jiří z Poděbrad, husitský král a přeměnovatel míru*. Slavnostní akce zorganizovali ministr vnitra České republiky Milan Chovanec a předseda Akademie věd České republiky Jiří Drahoš.

Vernisáž výstavy se uskuteční ve vstupní hale Národního archivu (Archivní 4, Praha 4) ve čtvrtek 25. září 2014 od 15 hod.

Pro veřejnost je výstava otevřena od 26. do 29. září 2014, vždy od 10.00 hod. do 17.00 hod. (vstup volný). Připraveny jsou tři volně přístupné doprovodné přednášky dne 16., 26. a 27. září a jedna akce pro zahraniční Lechy 12. září.

Kontakt:

PhDr. Eva Dražarová, CSc. (ředitelka Národního archivu)

Eva.Drazarova@nacr.cz

Organizační zajištění:

PhDr. Emílie Benešová, ing. Hana Paulusová, PhDr. Alena Pazderová (vedoucí 8. odd. pro styk s veřejností, 10. odd. pro péči o fyzický stav archiválií a 1. odd. pro správu nejstarších archivních fondů Národního archivu)

Emilie.Benesova@nacr.cz, Hana.Paulusova@nacr.cz, Alena.Pazderova@nacr.cz

Informace a souvislosti:

Možnost shlédnout originální středověké archiválie nebývá příliš řadá. Archivy jsou vedeny především snahou o jejich dlouhodobé uchování. Moderní elektronická média nabízejí nové možnosti. Několik na sebe navazujících projektů financovalo v rámci programu Evropské unie Culture digitalizaci listin, matrik, rukopisů věžiny řlenských států a tedy i České republiky a Národního archivu. Projekt neustále pokračuje a listiny si kdokoliv a kdykoliv prohlédne na webové adrese www.monasterium.net. Přesto však osobní setkání s originálními dokumenty starými pět tisíciletí poskytuje jedinečný zážitek.

Česko-francouzská přátelská a mírová smlouva je od svého vzniku součástí archivu českých králů a starého českého státu, zvaného Archiv České koruny, který je národní kulturní památkou České republiky a je uložen v Národním archivu v Praze.

Jiří z Poděbrad (23. 4. 1420 - 22. 3. 1471), jeden z nejvýznamnějších panovníků v dějinách českého státu, pocházel z českého aristokratického kalichnického rodu pánů z Kunštátu a z Poděbrad, s moravskými kořeny. V letech 1452 až 1458 řídil Česká království jako zemský správce. Po náhlé smrti českého krále Ladislava, zvaného Pohrobek, zvolil český sněm 2. 3. 1458 Jiřího z Poděbrad českým králem; ke slavnostní korunovaci došlo 7. května toho roku. Jiří, mimořádně dynamický politik, diplomat a státník, se po roce 1458 postupně zařadil mezi české panovníky tehdejšího západního světa. Ve střední Evropě se prosadil mírovými a přátelskými smlouvami s vládnoucími knížaty Svaté říše římské a králi polským a uherským. Jiřího diplomacie zasahovala do severní Itálie, do Francie Ludvíka XI., na dvůr burgundského vévody Filipa dobrého do Bruselu, do Anglie Eduarda IV. i na Pyrenejský poloostrov. V zahraniční politice bylo jeho největší snahou dosáhnout, aby papež trvale uznal tak zvaná kompaktáta, jimiž basilejský koncil roku 1436 povolil Řechům přejímání z kalicha (Apod obojí zpřesobou). Poté, co papež Pius II. roku 1462 zruřil platnost kompaktát, Jiří vedl na evropské politické scéně zápas o zachování legality českého kalichnictví, o zajištění míru pro česká království a celý český stát.

V letech 1462 až 1464 vznikl z iniciativy českého krále tak zvaný mírový projekt. Jeho hlavním autorem byl Antonio Marini z Grenoblu, královů vysoce vzdělaný a schopný zahraniční poradce a diplomat. Navrhovaný projekt předpokládal vytvoření spolku světských křesťanských evropských panovníků, který by řešil spory a konflikty mezi nimi výhradně mírovými prostředky. Cílem spolku bylo spojit síly pro boj proti turecké expanzi vážně ohrožující Evropu a celé křesťanstvo. Projekt počítal se zřazením stálého kongresu delegátů, řleněného na kurie (národy), mezinárodního soudu a rady kongresu, složené z panovníků.

Jiřského diplomatické úsilí o realizaci spolku vyvrcholilo v létě roku 1464 vysláním poselstva k francouzskému králi Ludvíkovi XI., který měl mít v otázce projektu hlavní slovo. Pro silný odpor stoupenců papežské politiky v královské radě předsedvším biskupů, Ludvík návrh spolku nepřijal a celý projekt skončil nezdarem. Přesto se podařilo uzavřít 18. 7. 1464 ve městě Dieppe v Normandii přátelskou a spojeneckou smlouvu mezi oběma králi a královstvími. Uvedený pokus o dosažení mírového souhlásí států a národů bývá označován za ideového předchůdce Charty OSN a základních dokumentů Evropské unie.

Doprovodné akce u příležitosti 550. výročí návrhu českého krále Jiřského z Poděbrad na vytvoření mírové organizace evropských států

Kromě krátkého vystavení významných listin připravil Národní archiv ve spolupráci s Historickým ústavem Akademie věd ČR ještě další akce určené veřejnosti nebo pozvaným hostům:

Popularizační přednášky

Popularizační přednášky jsou určeny pro širokou veřejnost. Vystoupí významní českí historici a archiváři, specialisté, zabývající se obdobím raného a vrcholného středověku. Přednášky se konají v sídle Národního archivu, Archivní 4, Praha 4 – Chodovec a v budově 1. oddělení Národního archivu, tř. Milady Horákové 133, Praha 6 – Dejvice. Vstup volný.

Plán českého krále, který měl zmírnit Evropu

PhDr. Jaroslav Boubín, CSc.

úterý 16. 9. 2014 16.00 hod., Přednáškový sál 1. oddělení Národního archivu

Jaroslav Boubín je respektovaným českým historikem. Působí v oddělení dějin středověku Historického ústavu Akademie věd České republiky. Ve své výzkumné a publikační činnosti se specializuje na problematiku dějin husitství.

Souvislosti vzniku přátelské a spojenecké smlouvy mezi českým králem Jiřím a francouzským králem Ludvíkem XI. z 18.7. 1464. Jiř z Poděbrad a Archiv České koruny

PhDr. Denko Lumlivski

Pátek 26.9. 2014 13,00 hod., Přednáškový sál v hlavní budově Národního archivu v Praze – Chodovci.

Sobota 27. 9. 2014 14,00 hod., Předsnáškový sál v hlavní budově Národního archivu v Praze u Chodovci.

Denko Lumlivski je dlouholetým odborným správcem řady významných archivních souborů Národního archivu, mj. i Archivu České koruny, Kapituly vyšehradské i Archivu pražského arcibiskupství. Zabývá se systematicky obdobím středověku a raného novověku.

Návštěva zahraničních Lecht v Národním archivu

V pátek dne 12. 9. 2014 od 9,00 hod. se v 1. oddělení Národního archivu uskuteční návštěva zahraničních Lecht, při níž jim bude umožněno shlédnout listiny a dokumenty, které budou předmětem výše uvedené výstavy. Prohlídka dokumentů bude doprovázena odbornou přednáškou. Akce se koná ve spolupráci s Mezinárodním koordinátním výborem zahraničních Lecht.